

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์

ภายหลังที่ผู้เขียนได้อ่านบทเรื่อง "คนกับความคิด : เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีกับการแปลคำเป็นภาษาไทย" ของอาจารย์ขุฑุฑิชัย มูลศิลป์ ก็เกิดพหุปัญญาพวยพุ่งขึ้นมาว่า เออหนอ ! มีอะไรมาปิดบังดวงตาของบรรดานักการศึกษาของไทยมานานแสนนาน

ทั้งๆ ที่อดีตเสนาบดีกระทรวงธรรมการ เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี(ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) ได้เสนอแนวความคิดเห็นที่เป็นหัวใจในการปฏิรูปการศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ.2411

คือเมื่อ 101 ปีมาแล้ว

เรื่องเป็นอย่างนี้ครับคือ สืบเนื่องจากการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงพบว่านักเรียนไทยที่ส่งไปเรียนที่ทวีปยุโรปกว่าจะเรียนจบต้องใช้เวลานาน และบางคนก็มีปัญหาในการเรียนเป็นอย่างมาก

จึงรับสั่งให้ราชทูตไทยทั้งในอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ศึกษาแบบแผนการจัดการศึกษาของประเทศเหล่านั้นและเสนอแนวทางแก้ปัญหาของนักเรียนไทย

ความเห็นที่สำคัญของราชทูตไทยประจำอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ก็คือ เจ้าพระยาพระเสด็จ นั้นเอง ท่านถวายแนวความคิดแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ.2411 มีใจความที่คัดมาจากบทความของท่านอาจารย์ขุฑุฑิชัยว่า

"ท่านเสนอให้ขยายการศึกษาภายในประเทศให้กว้างขวาง และคัดเลือกนักเรียนที่มีสติปัญญาดีออกไปศึกษาจึงจะทำให้การส่งนักเรียนไปเรียนต่างประเทศได้ผลดี

และแนวทางหนึ่งที่จะทำให้การศึกษาภายในประเทศมีคุณภาพ ก็คือการสร้างตำราภาษาไทยให้มามาก

ท่านมีความเห็นว่าเราไม่มีตำราภาษาไทยเพียงพอ นักเรียนก็ต้องเรียนภาษาต่างประเทศก่อน จากนั้นจึงใช้ความรู้ทางภาษาไปสู่ความรู้ที่ต้องการจริงๆ

นั่นก็คือ ต้องทำสองอย่างในขณะที่ต้องการเพียงอย่างเดียว แต่ถ้าความรู้ทางภาษาไม่ดี ความรู้ที่ต้องการก็จะไม่ดีด้วย

ดังนั้น อุปสรรคในการหาความรู้ของนักเรียนไทยก็คือการขาดแคลนตำราในภาษาไทย ไม่ใช่เพราะเราไม่รู้ว่าคนต่างชาติ

เพื่อให้เรานับบรรลุผล ท่านได้เสนอว่าต้องจ้างคนที่มีความรู้แปลตำราออกเป็นภาษาไทย โดยให้ค่าจ้างสูงเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ

เมื่อแปลเสร็จก็ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ การศึกษาของไทยเราล้าหลัง

ตรวจแล้วพิมพ์เผยแพร่เมื่อถูกต้อง"

หนึ่งร้อยปีผ่านไปแล้ว การศึกษาของไทยขยายตัวอย่างมาก เด็กในวัยที่ต้องเข้าโรงเรียนก็ได้เล่าเรียนกันอย่างทั่วถึง การศึกษาขยายตัวจากระดับประถมศึกษาถึงระดับปริญญาเอก ภาษาต่างชาติโดยเฉพาะภาษาอังกฤษก็เรียนกันอย่างแพร่หลาย แต่ปัญหาคุณภาพการศึกษายังเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอยู่

ภาษาอังกฤษที่เรียนกันมาคนละหลายๆ ปี ก็ยังใช้ไม่ค่อยได้ เจอฝรั่งก็ต้องหลบ (ยกเว้นฝรั่งที่พูดภาษาไทยได้) อ่านตำราภาษาอังกฤษก็มีปัญหาคำภาษาไทยที่มีอยู่ก็เป็นเพียงระดับพื้นฐาน แค่นี้ก็ยังไม่พอ

ดังนั้น การเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ของประเทศไทยเรายังต้องพึ่งพาการสอนของอาจารย์เป็นสำคัญ ทั้งๆ ที่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้นโดยสากลแล้วเขาเน้นการค้นคว้าด้วยตัวเองของผู้เรียน แต่เนื่องจากตำราภาษาไทยในระดับนี้แทบไม่มีเลย

การหาความรู้ด้วยตัวเองของนักศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอกของไทยเราจึงถูกจำกัดอย่างน่าใจหาย

ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์ทั่วไปทราบกันดีว่าประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นนั้นได้เปิดประเทศและพยายามพัฒนาประเทศตามแบบชาติตะวันตกในเวลาใกล้เคียงกัน แต่ญี่ปุ่นก้าวหน้าไปกว่าไทยเรามากโดยเฉพาะทางด้านการศึกษา

ซึ่งมีหลักฐานและเหตุผลที่ชี้ชัดอยู่ประการหนึ่ง(จากหลายๆ ประการ) คือญี่ปุ่นมีการแปลตำราออกเป็นภาษาญี่ปุ่นอย่างมากมาย ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ชัดแจ้งแสดงว่าแม้ในสมัยที่ญี่ปุ่นยังปิดประเทศไม่ยอมติดต่อกับโลกภายนอกมากนัก (ช่วงของการปิดประเทศของญี่ปุ่นนี้รวม 200 ปีทีเดียว) ญี่ปุ่นก็ยังตั้งสำนักงานแปลหนังสือต่างๆ จากภาษาฮัตซึ(เนเธอร์แลนด์) ออกเป็นภาษาญี่ปุ่น(มีหลักฐานแสดงว่าบางทีวันทั้งวัน คณะนักแปลสามารถแปลหนังสือได้เพียงประโยคเดียวก็มี)

เมื่อญี่ปุ่นถูกสหรัฐอเมริกาบังคับให้เปิดประเทศเพียง 2 ปี(ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 ของไทย) ญี่ปุ่นก็ได้ตั้ง "สำนักงานศึกษาหนังสือของพวกป่าเถื่อน" ขึ้นมาแล้ว(พวกป่าเถื่อนก็คือพวกฝรั่งนั่นเองครับ)

การแปลหนังสือวิชาการของญี่ปุ่นนี้เป็น

หน้าที่ของหน่วยราชการระดับกรมเชี่ยวชาญครับ

ครั้นญี่ปุ่นปฏิรูปประเทศในสมัยเมจิ(ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ของไทย) การแปลหนังสือของญี่ปุ่นจากภาษาต่างชาติก็ยังมีปริมาณมากขึ้นเป็นศตวรรษหรือสหัสวรรษเลยทีเดียว

แม้จนกระทั่งทุกวันนี้ญี่ปุ่นก็ยังแปลหนังสือต่างชาติเป็นภาษาญี่ปุ่นออกมาทุกวันเป็นจำนวนมหาศาล ทำให้คนญี่ปุ่นสามารถศึกษาหาความรู้ทั้งหลายได้ในภาษาญี่ปุ่นเอง

ถ้าเรายังปล่อยให้หนังสือวิชาการดีๆ หรือในระดับสูงไม่มีการแปลเป็นภาษาไทยเป็นจำนวนมากมายเช่นในปัจจุบัน เราก็จะต้องล้าหลังชาติตะวันตกต่อไป สมดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 มีพระราชดำรัสต่อคณะที่ตามเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ.2440 ว่า **ที่เราเจริญน้อยกว่าชาติยุโรปก็เพราะเรามีความรู้น้อยกว่าเขา**

ท่านอาจารย์ขุฑุฑิชัยยังเล่าให้ฟังด้วยว่าเมื่อครั้งรัฐบาลชวน 1 ใน พ.ศ.2536 ท่านได้เข้าพบนายกรัฐมนตรีกับคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์

ท่านนายกฯชวนได้กล่าวว่า อยากจะให้หนังสือ เป็นจำนวนมาก เป็นภาษาไทย เพื่อให้คนไทยได้อ่านกัน ท่านเองก็ชอบอ่านหนังสือแต่ท่านก็มีข้อจำกัดในด้านภาษาเหมือนกัน

ท่านจึงฝากข้อคิดให้คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไปปรึกษากันในเรื่องนี้

ผู้เขียนเห็นว่าเรื่องอย่างนี้ก็ต้องเป็นเรื่องของทบวงมหาวิทยาลัยรับผิดชอบอย่างแน่นอน ละครับ เนื่องจากมหาวิทยาลัยทุกวันนี้สอนหนังสือเหมือนแบบดุษฎีหลังเข้าคลองเนื่องจากอาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะบอกข้อมูลให้นักศึกษาจดลงสมุด

ซึ่งแต่ละวิชานั้นนักศึกษาจะจดได้โดยเฉลี่ย 15-20 หน้าตลอดภาคการศึกษา แล้วก็สอบกันจากที่จดกัน 15-20 หน้า นั่นแหละ

เรียนง่ายกว่าตอนอยู่ชั้นมัธยมเสียด้วยซ้ำไป

ถ้าจะมีตำราเรียนกันบ้างก็เป็นส่วนน้อยแล้วก็เป็นแบบเสียไม่ได้คือมีตำราวิชาละ 1 เล่ม ไม่มีให้เปรียบเทียบ ตำราและหนังสือค้นคว้ามีน้อยมาก

แม้ในระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ก็ต้องพึ่งแต่เล็กเชอร์จากอาจารย์ท่านนั้นแหละหรือไม่ต้องมาเรียนไม่ต้องมาฟังก็ได้ ขอบิสมุดของเพื่อนมาอ่านก่อนสอบก็สอบได้หมดเลย

มหาวิทยาลัยไทยปัจจุบันนี้ต้องการหนังสือวิชาการที่ทันสมัยที่แปลเป็นภาษาไทยนับหมื่นเล่มเขียนะครับ ไม่ใช่เรื่องเล่นๆ

ดังนั้นแทนที่ทบวงมหาวิทยาลัยจะคิดจะขยายงานการสอนเข้ามหาวิทยาลัยเป็นงานใหญ่ งานโต น่าจะวางแผนสร้างหน่วยงานแปลหนังสือเป็นระดับกรมเสียเลยจะดีกว่า

ความจริงทบวงมหาวิทยาลัยนี้ใหญ่มากนะครับ เพราะงบประมาณของปีที่แล้วคือ สามหมื่นสองพันเก้าร้อยล้านเก้าแสนบาท

สำหรับงบประมาณของทบวงมหาวิทยาลัยในปี 2542 คือสามหมื่นห้าพันหกสิบสองล้านหนึ่งแสนบาท เทียบแล้วขนาดงบประมาณของ 5 กระทรวงมารวมกันยังพอพิพอดเหวี่ยงกันเลี่ยอัตราส่วนเป็น 1 ทบวง : 5 กระทรวงครับ

ท่านผู้อ่านที่เคารพ ลองเปรียบเทียบรายละเอียดดูเอาก็แล้วกัน กู้อะการทรวงการต่างประเทศ (สี่พันหนึ่งร้อยหกล้านหกแสนบาท) กระทรวงยุติธรรม(ห้าพันสามสิบแปดล้านห้าแสนบาท) กระทรวงพาณิชย์(สี่พันสี่สิบเจ็ดล้านหนึ่งแสนบาท) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม(หนึ่งหมื่นหนึ่งพันหนึ่งร้อยสิบหกล้านสองแสนบาท) และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (หนึ่งหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยสี่สิบเอ็ดล้านแปดแสนบาท)

น่าแปลกใจ ที่นักการเมืองเกียจกันเหลือเกิน เรื่องที่ว่าใครจะมาเป็นรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย นับว่าเป็นหน่วยงานเล็กๆ ทั้งๆ ที่จาก 19 หน่วยงานตามบัญชีเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายจำแนกตามกระทรวงแล้ว

ทบวงมหาวิทยาลัยอยู่อันดับ 9 เขียนะครับ

แต่สำหรับเรื่องการจะลงขันช่วยกันแปลหนังสือวิชาการ(เรื่องแปลนวนิยายหรือการ์ตูนไม่จำเป็นนะครับเพราะบริษัทเอกชนเขาทำกันเหลือเฟือแล้ว) ถ้ากระทรวงศึกษาธิการจะร่วมแจมด้วยก็ไม่ผิดกติกาอะไร เพราะว่าแซมเปียนของกระทรวงที่ได้งบประมาณมากที่สุดก็คือ กระทรวงศึกษาธิการนั่นเอง(หนึ่งแสนห้าหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยเจ็ดสิบเก้าล้านแปดแสนบาท)

ท่านรัฐมนตรีใหม่ 3 ท่าน กับรัฐมนตรีเก่าอีก 2 ท่าน แห่งกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยจะเอาไปทดลองก็ไม่ว่ากัน

เรื่องตั้งกรมแปลหนังสือวิชาการนี่ะครับ